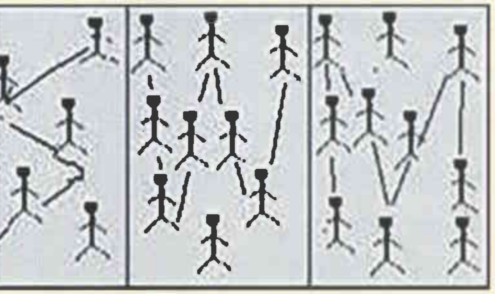

वत्र ३- माटोको नमूना लिदा फिल्डमा हिड्ने तरिका

यार कसरी गर्ने ?

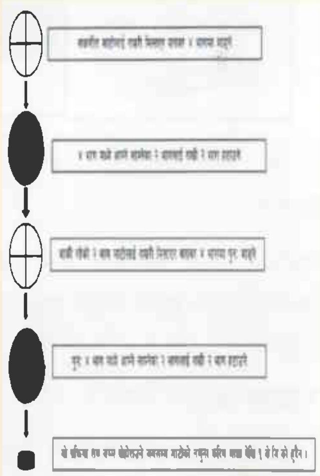

जम्मा गरेको माटो
कोदालो र खुर्पिको
गरेमा धेरै माटो हुन
क माटो लाई चित्र नं.
नेखित तरिका अनुसार
.जी.को नमूना बनाइ
विवरण अनुसार माटो
लागि प्रयोगशालामा
पर्छ । विवरणमा
नाम, ठेगाना, माटो
रेको मिति, लगाउन
ाली आदि अनिबार्य
नु पर्दछ।

लेषणको भरपर्दो प्रतिवेदन प्राप्त गर्नको लागि नमूना सङ्कलन
ध्यान दिनु जरुरी हुन्छ । नमूना सङ्कलन गर्दा ध्यान नदिई
नमूना सङ्कलन गरेमा माटो बिश्लेषणको प्रतिवेदन भरपर्दो
हुँदा तपसिलका कुराहरुमा ध्यान दिनु पर्दछ।

ठुलो जमिनबाट नमूना सङ्कलन गर्दा एक ठाउँबाट मात्र नमूना
लन नगरी धेरै ठाउँबाट सङ्कलन गर्नु राम्रो हुन्छ।

का नमूना सङ्कलन गरी सकेपछि रुखमुनी छहारीमा वा अन्य
नपर्ने ठाउँमा सुकाई ओभानो हुन दिनु पर्दछ र ढुङ्गा, झारपात
नु पर्दछ।

सँग सुकेपछि माटो धुलो पारी मिसाउनु पर्दछ र आधा किलो
प्लाष्टिक वा कपडाको थैलोमा राख्नु पर्दछ।

ठाउँबाट नमूना सङ्कलन गरी मिसाउँदा धेरै माटो भएमा
लाई कम गरी आधा बनाउनु पर्दछ।

- माटोको नमूना लिई सकेपछि नमूनामा कृषकको नाम, खेतबारीको किसिम, यस अघि प्रयोग गरेको मलखादको मात्रा, यस अघि लगाएको बालीको अवस्था, पछि लगाउने बालीको किसिम आदि राम्रोसँग लेखी टाँस्नु पर्दछ।
- नमूना सङ्कलन गर्ने जमिनको माटोको रङ्ग, वनावट आदि फरक फरक छ भने फरक फरक रङ्ग वा वनोट भएको माटोको नमूना छुट्टा छुट्टै सङ्कलन गर्नु पर्दछ।
- नमूना सङ्कलन गर्दा आली, कान्ला आदिको नजिकबाट सङ्कलन गर्नु हुँदैन।
- पानीको मुहान वा निकासको नजिकबाट पनि नमूना सङ्कलन गर्नु हुँदैन।
- भरखरै मात्र मलखाद प्रयोग गरेको ठाउँबाट पनि नमूना सङ्कलन गर्नु हुदैन। सकभर बाली लिई सकेपछि नमना सङ्कलन गर्नु पर्दछ।
- ठुलो बर्षा वा पानी परेको लगत्तै नमूना सङ्कलन गर्नु हुँदैन। सकभर बर्षा शुरु हुनु अघि नमूना सङ्कलन गर्दा राम्रो हुन्छ तर धेरै सुख्खा माटोमा नमूना सङ्कलन गर्न गाह्रो पर्ने हुँदा केही चिसो भएको बेला नमूना सङ्कलन गर्नु पर्दछ।
- मल थुपारेको ठाउँ वा गाई बस्तु बाँधेको ठाउँबाट नमूना सङ्कलन गर्नु हुँदैन।

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
कृषि ज्ञान केन्द्र
तम्घास, गुल्मी
इमेल: akcgulmi2075@gmail.com
Web: www.akcgulmi.gov

सम्पादक
नबराज भण्डारी, *बरिष्ठ बाली संरक्षण अधिकृत*
एसिया खनाल, *कृषि स्नातक ईन्टर्न*
शिशिर घिमिरे, *कृषि स्नातक ईन्टर्न*

माटो परीक्षण किन र कसरी ?

लुम्बिनी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय
कृषि ज्ञान केन्द्र
तम्घास, गुल्मी
फोन: ०७९-५२०१२६

माटोको उर्वराशक्ति
...वस्थापनका लागि माटो परीक्षण

... मख्य आधारनै ... । बाली, बिरुवा ... उम्रन्छन्, बढ्छन् ...फूलाई आवश्यक ...तत्व पनि माटोबाटै ... तसर्थ सफल तथा ...षि उत्पादनको लागि ... भौतिक रासायनिक तथा जैविक गुणहरु धेरै महत्वपूर्ण ...रम्परागत खेती प्रणालीमा बाली सघनता कम हुनु, बालीको ...क्षमता र उत्पादकत्व पनि कम हुने हुँदा गोठेमल (कम्पोष्ट) ...बाट मात्र पनि कृषि उत्पादन दीगो थियो, तर बिगत केही ...ट बाली सघनतामा वृद्धी, बढी उत्पादन दिने जातहरुको खेती, ...मलको कमी तथा रासायनिकमलको असन्तुलित प्रयोगका ...टोको उर्वराशक्ति घट्दै जाने, र उत्पादन पनि घट्दै गएको कुरा ...जुभाई तथा प्राविधिकहरुले पनि महशुस गरेका छन्, तसर्थ ...दीगो कृषि उत्पादनको लागि माटोको उचित व्यवस्थापन गरी ...क कायम राख्न वा सुधार गर्न नसके भबिष्यमा कृषि उत्पादन ...कत्व घट्दै जाने निश्चित छ।

...ो नमूना किन लिने ?

...हा माटोको उर्वराशक्ति के कति छ र त्यसको सुधार वा ...न गर्न के गर्नु पर्दछ भन्ने थाहा पाउनको लागि माटो परीक्षण ...रम्परा बसि सकेको छैन। यदा कदा माटोका अम्लियपना थाहा ... लागि अम्लियपनाको जाँच र अम्लियपनाको सुधार गर्नुको ...षि चुनको प्रयोग गर्न कृषि प्राविधिक तथा कृषि चुन उद्योग ...प्रयास गर्दै आए पनि सो को प्रभावकारी उपयोग भएको भने ...र बिगत केही दशकबाट बढी उत्पादन दिने नँया जातको खेती ...इट्रोजनयूक्त मलको बढ्दो प्रयोग, भू- क्षय आदि कारणले गर्दा ...उर्वराशक्तिमा प्रतिकूल ...परी उत्पादन घट्दै ...रा कृषकहरुले समेत ...गर्न लागेको पाइन्छ, ...माटोको उर्वराशक्ति

माटोको प्रकार

जमिनको भिरालोपन

कायम राखि उत्पादनलाई कायम राख्न समय समयमा आफ्नो खेतबारीको माटो परीक्षण गराई माटोको अम्लियपना तथा उर्वराशक्ति बारे जानकारी राखि माटो व्यवस्थापन कार्य गर्नु पर्दछ।

अन्न बाली तथा तरकारी बालीको लागि नमूना सकंलन गर्ने तरिका

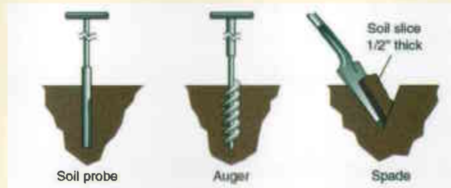

Illustration Source: IL Agronomy Handbook, Chapter 8, Pg. 93

अगर नभएमा खुर्पि, कुटी अथवा कसेदानीको प्रयोग गर्ने

माटोमा निहित खाद्यतत्व तथा अम्लियपनाको जानकारी लिन साधारणतया अन्न बाली तथा तरकारी बिरुवाको पनि खाना सोस्ने जराहरु जमिनको माथिल्लो सतह मै छरिएर रहेका हुन्छन्। त्यसैले कुनै पनि माटोको अम्लियपना थाहा पाउन र बिरुवाको पोषक तत्वहरु माटोमा कति छ भन्ने थाहा पाउन साधारणतया जमिनको सतह देखि १५-२० से.मी. तल सम्मको माटो मात्र सङ्कलन गरे हुन्छ।

फलफूल बालीको लागि नमूना सकङ्लन गर्ने तरिका

गहिरो जरा जाने बिरुवाहरु जस्तै : फलफूल बोट बिरुवा लगाउनको लागि जमिनको माथिल्लो माटो मात्र राम्रो भएर पुग्दैन। उक्त माटोमा बिरुवाको जरा राम्रोसँग बढ्न सक्छ वा सक्दैन। निकासको राम्रो व्यवस्था छ छैन वा तल्लो सतहको माटोको भौतिक अवस्था कस्तो छ भन्ने पनि थाहा पाउनु आवश्यक हुन्छ। तसर्थ फलफूल बोट बिरुवा वा अन्य गहिराइसम्म जरा जाने बिरुवा लगाउनु अघि उक्त जमिनमा ३ फिट गहिरो खाडल खनि सतह देखी १५ से.मी. सम्मको छुट्टै, १५-३० से.मी. सम्मको छुट्टै, ३०-६० से.मी. सम्मको छुट्टै र ६०-९० से.मी. सम्मको छुट्टै नमूना सङ्कलन गर्नु पर्दछ।

Fig 1: Hand Augers

माटोको नमूना लिनको लागि आवश्यक सामग्रिहरु

- नमूना लिने अगर वा खूर्पि वा कोदाली
- नमूना संकलन गर्ने झोला वा बाल्टी र थैलो
- माटो फिजाउन कागज वा कपडा वा नाङ्लो
- ट्याग वा लेवल
- मार्कर पेन र कागज
- चक्कु

भू - बनौट अनुसार *रङ्ग अनुसार*

चित्र १

माटोको नमूना कतिवटा लिने भन्ने जग्गाको बनोट, माटोको रंग, माटोको उर्वरा शक्ति आदि अनुसार चित्र नं. १ मा देखाए अनुसारको हुनु पर्छ।

सूचना कसरी लिने ?

माटोको नमूना कोदालोले वा अगर के ले लिने हो चित्र न.. २ मा देखाए बमोजिम लिनु पर्छ र नमूना लिदा जग्गामा कसरी हिड्नेहो सो चित्र नं. ३ अनुसारको अंग्रेजी अक्षर क, ६ र श् अनुसारमा हिडि नमूना संकलन गर्न पर्छ।

चित्र २; माटोको नमूनाको गहिराइ